

Različite generacije, različite nacije

Književnost na društvenim mrežama: od boomera do zoomera

Kako Facebookom manevrira Miro Gavran, zašto Lana Bastašić bira aktivizam na Instagramu i kako smo zahvaljujući društvenim mrežama u Hrvatskoj upoznali Radmilu Petrović, iako joj kod nas nije objavljena nijedna knjiga?

(https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/)

Boris Postnikov

© 08. listopada 2025.
(https://kritika-hdp.hr/autor/boris-postnikov/)

S gubitkom prihoda od oglašavanje gube se i novinarska mjesta, a negdje u književnom zakutku tako prekrojene javnosti posao koji su nekada obavljali profesionalni novinari – najave promocija, izvještaji s književnih večeri i tome slično – sada preuzimaju sami autori. Prisiljeni da, htjeli to ili ne, postanu sami svoji PR-menadžeri

U dosadašnjim nastavcima ovog serijala skrolali smo po profilima autora i projekata kojima je Facebook poslužio kao odskočna daska za uspjeh – ili barem ono što na domaćoj književnoj sceni od milja zovemo uspjehom – a sada krećemo suprotnim smjerom. Provjerit ćemo kako se na mrežama snalaze autorice i autori koji su se već etablirali, a platforme im nude priliku za dodatnu promociju i komunikaciju s publikom. Takvih je, jasno, mnogo više: nema danas književnika ni književnice koji imalo drže do sebe a da nemaju profile barem na Instagramu i Facebooku. I eto prvog problema: kako da ih se, makar provizorno, razmjesti i kategorizira? Kako da ih se podijeli na osnovne tipove i pospremi u odgovarajuće ladice, čisto radi orijentacije?

Tko zna, možda se rješenje skriva na samim mrežama. S usponom društvenih mreža, znamo, u opću upotrebu ušle su dublje nego ikada ranije generacijske podjele: na *boomere* i na *zoomere*, na *alfe* i na milenijalce, na ove i na one i na sve ostale. Netko će, doduše, reći da takve podjele nisu pretjerano ozbiljne. Netko će dodati da, ako nam je zaista stalo da shvatimo šta se u

Kalendar (<https://kritika-hdp.hr/kalendar/>)

studeni 2025

PET

14

22. listopada - 16. studenoga

Interliber 2025.

PET

14

22. listopada - 15. prosinca

Javni poziv za rezidencijalni program Udruga Kurs u Splitu za 2026. godinu (Rok: 15.12.2025.)

PET

14

6. studenoga - 17. studenoga

Finalisti Nagrade Janko Polić Kamov 2025.

PET

28

28. studenoga - 7. prosinca

31. Sa(n)jam knjige u Istri

h,d,p,

hrvatsko društvo pisaca
croatian writers society

(<https://hrvatskodrustvopisaca.hr/>)

Izdvojeno

TEMA

Očitovanje Hrvatskog društva pisaca o genocidu u Gazi
(<https://kritika-hdp.hr/ocitovanje-hrvatskog-drustva-pisaca-o-genocidu-u-gazi/>)

društvu događa, na raspolaganju imamo čitavu lepezu klasnih, rodni, etničkih i ostalih kategorija koje nude kudikamo suvislije rastere. Netko će primijetiti da generacijske podjele u praksi redovno plešu na rubu ejdžizma, a često taj rub i prelaze.

I svi će oni biti u pravu.

Samo što ovo nije naučna studija, nego obična mala voajerska vježba iz špijuniranja domaćih pisaca na društvenim mrežama. I samo što generacijske podjele nisu svoju popularnost na tim istim instagramima i fejsbucima stekle bez razloga: to što one označavaju odavno nije samo stvar demografije, nego pitanje snalaženja na mrežama, gdje starije generacije obično ne poznaju kodove komunikacije, dok mlađe razvijaju vlastita pravila i prešutne strategije šifriranja.

Pa da vidimo onda kako se na mrežama snalaze tri generacijski međusobno udaljena domaća književna imena.

Miro Gavran ili nevolje jednog boomeri

Miro i Mladena Gavran (Foto: Facebook)

Naš popularni pisac i dojučerašnji predsjednik Matice hrvatske objavljuje na Facebooku

(<https://www.facebook.com/mirogavranhr>) staru fotografiju u sepiji. Na njoj pozira sa suprugom Mladenom. Uz fotografiju ide *caption*: „Tko bi rekao da je prošlo već osamnaest godina...” Koji dan kasnije, evo našeg pisca opet: „Eh... Ja sam prije nekoliko dana stavio fotografiju na kojoj sam s Mladenom, fotografiranu prije 18 godina, i napisao: ‘Tko bi rekao da je prošlo već 18 godina...’ Pa su mi mnogi čestitali misleći da smo mi u braku 18 godina. A mi smo u braku već skoro 38 godina...”

O da, ovako Facebookom manevriraju vaše ujne, tetke i stričevi, svi ti nepopravljivo pogubljeni *boomeri* koji šeraju lančane poruke koje donose sreću svakom tko ih podijeli i u

komentarima ispod objava razmjenjuju brojeve mobitela. **Miro Gavran** je jedan od njih. Miro Gavran piše promašene *captione*. Miro Gavran čestita rođendan svome sinu točno onako kako bi ga vašoj mami čestitala vaša baka: „Naš sin Jakov rodio se na današnji dan prije 37 godina. Bilo je to jedne sunčane subote. Baš smo mu se obradovali. Sretan ti rođendan, sine!” Da Miro Gavran ima smisla za humor – ukratko – Miro Gavran bi pisao savršene *dad jokes*.

Redakcija

KRITIKA

PROZA

Čovjek koji nije mogao šutjeti
(<https://kritika-hdp.hr/covjek-koji-nije-mogao-sutjeti/>)

Jagna Pogačnik

TEMA

Sedam veličanstvenih
(<https://kritika-hdp.hr/sedam-velicanstvenih/>)

Redakcija

O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Domaći stranci: filozofija migracije
(<https://kritika-hdp.hr/domaci-stranci-filozofija-migracije/>)

Donatella Di Cesare

KRITIKA

POEZIJA

Stvarni život revolucionarke
(<https://kritika-hdp.hr/stvarni-zivot-revolucionarke/>)

Ana Fazekaš

Programi

Boomerska Facebook poetika Mire Gavrana dominira i njegovim profilima na ostalim društvenim mrežama. Prije svega, Gavran je valjda jedini naš pisac koji ima profil na LinkedInu (https://www.linkedin.com/in/miro-gavran-39b425170/?utm_source=share&utm_campaign=share_via&utm_content=profile&utm_medium=ios_app&fbclid=IwY2xjawNHPuBleHRuA2FlbQlXMAbicmleT1BwG84Q01vNWFXUllwKpZpWuUD0Pw_aem_pdcxyJuiKx9QAifkrWMAVQ), što zgodno pokazuje koliko ozbiljno doživljava poslovnu dimenziju svog autorskog rada. S vlastitim privatnim kazalištem koje izvodi njegove komade, s evropskim festivalom posvećenim isključivo njegovim naslovima i s permanentnom PR ofanzivom koja ga promovira kao najprevođenijeg hrvatskog autora, Gavran je najveći poduzetnik među domaćim piscima. Za tako agilnog poduzetnika, mrežama ipak ne barata najbolje: još jedan dobar primjer boomerske poetike je njegovo „dupliranje“ fotografija i objava na Facebooku i Instagramu (https://www.instagram.com/miro.gavran?igsh=NGVhN2U2NjQ0Yg%3D%3D&utm_source=qr&fbclid=IwY2xjawNHPuBleHRuA2FlbQlXMAbicmleT1BwG84Q01vNWFXUllwKpZpWuUD0Pw_aem_pdcxyJuiKx9QAifkrWMAVQ), dvije mreže čija se logika međusobno itekako razlikuje. A da bismo umirili sve antiejdziste i antiejdzistkinje koje čitaju ovaj tekst, ponavljamo da pod boomerštinom ne mislimo toliko na godinu rođenja, koliko na nivo mrežnog (ne)snažanjenja: odličan, skoro pa školski primjer korištenja dva tako različita komunikacijska kanala kao što su Instagram (<https://www.instagram.com/miljenkojergovic/?hl=en>) i Facebook (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100044547904548>) nudi, recimo, **Miljenko Jergović**, iako je on tek koju godinu mlađi od Gavrana. A Jergovića spominjemo, između ostalog, i zbog njegove relativno nedavne uspješne dekonstrukcije (<https://www.jergovic.com/petak-cetrnaesti/dekonstrukcija-lazi-stoput-izgovorene-na-hrt-u-prema-kojoj-je-miro-gavran-najprevođeniji-hrvatski-pisac/>) sveprisutnog mita o Gavranovim književnim uspjesima na međunarodnoj sceni.

Nije da ta i slične kritike mogu parirati Gavranovoj poduzetničkoj energiji, naravno. Na njegovoj službenoj stranici (<https://www.mirogavran.com/hr/pocetna>), prema kojoj vode linkovi s autorovih profila na društvenim mrežama, tako – nakon što ste pročitali biografiju autora, popis nagrada i bogat izbor medijskih vijesti – možete izravno naručiti Gavranove knjige, na hrvatskom ili u prijevodu, u tiskanom ili u elektroničkom obliku. Još jedan detalj koji lijepo odražava autorov poslovni duh, jer nešto slično nećete naći na stranicama drugih naših spisateljica i pisaca. A kada imamo posla s ovako spretnim trgovcem riječima, onda bi se dalo zaključiti da sva ona boomerska spoticanja o nepisane propise *online* komunikacije i ne moraju biti greška, nego pravilo uspjeha. Dok piše krive *captione* i duplira objave, naime, Miro Gavran se svojoj publici naprosto obraća jezikom koji takvoj publici odgovara.

(<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

Ekoknjiževnost (<https://kritika-hdp.hr/tag/ekoknjizevnost/>)

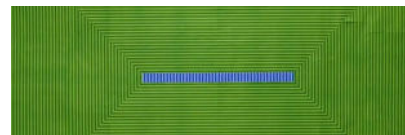
(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

Književnost i tehnologija (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost-i-tehnologija/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

Književnost & vizualne umjetnosti (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevnost&vizualne-umjetnosti/>)

(<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

Osobna biblioteka (<https://kritika-hdp.hr/tag/osobna-biblioteka/>)

O da, ovako Facebookom manevriraju vaše ujne, tetke i stričevi, svi ti nepopravljivo pogubljeni boomeri koji šeraju lančane poruke koje donose sreću svakom tko ih podijeli i u komentarima ispod objava razmjenjuju brojeve mobitela. Miro Gavran je jedan od njih

Lana Bastašić: angažirana milenijalka

Ako je Gavran uspješni trgovac riječima, onda je **Lana Bastašić** njegova sušta suprotnost: autorica koja je vlastiti književni uspjeh podredila javnom angažmanu. Na njenom Instagramu (<https://www.instagram.com/lanabasta/>) – Lanu Bastašić, kao što joj generacijski i priliči, na Facebooku nećete pronaći – prevladavaju objave podrške antivučičevskim demonstrantima u Srbiji, antifašističkim organizacijama i akcijama i, iznad svega, borbi palestinskog naroda. U rubrici u kojoj se Lana predstavlja piše „writer“, ali i „will yell at fascists“. Jedna od objava (https://www.instagram.com/p/DMgQuUNAI-b/?img_index=1) na engleskom sumira: „Ako ste umjetnik ili osoba koja je studirala bilo šta povezano s umjetnošću na Zapadu, konstantno su vas učili da umjetnost i život treba odvajati, da umjetnosti treba pristupati u nekoj vrsti vakuuma i da umjetnike ne treba prosuđivati prema njihovim osobnim izborima i postupcima. Meni je to oličenje zapadnjačkog prese*avajućeg umjetnog razdvajanja: najmanje koristi donijelo je umjetnosti, a najviše šup*ima koji su zahvaljujući tome mogli nekažnjeno činiti užasne stvari. Tako smo dobili svijet u kojemu netko koga smatramo velikim umjetnikom može šutjeti dok traje g3noc!d, a da pritom i dalje napreduje u karijeri (namijenjenoj ljudima kao publici), dok ti isti ljudi u stvarnosti bivaju masakrirani.“ Uz objavu – koja je u originalu nešto dulja i koja zaista, zbog pravila o pristojnosti na društvenim mrežama, sadrži sve ove blesave asteriske, trojke i uskliknike – ide i fotografija palestinskog slikara **Tahe Abu Ghalija** dok kida vlastita platna kako bi ih mogao zapaliti i na njima skuhati večeru svojoj djeci.

Ako vam sve ovo djeluje kao tipični evro-privilegirani insta-aktivizam, onda niste najpažljivije pratili posljednje tri godine u životu i karijeri Lane Bastašić. Protiv izraelskog masakra Palestinaca digla je glas odmah nakon početka vojne odmazde za napad Hamasa 7. oktobra 2023., a učinila je to boraveći na stipendiji u Njemačkoj, gdje se propalestinski aktivizam

Foto: Instagram

(<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukciji-svaki-rat-je-isti/>)

Svaki rat je drukčiji, svaki rat je isti (<https://kritika-hdp.hr/tag/svaki-rat-je-drukciji-svaki-rat-je-isti/>)

Najčitanije

IZ RADIONICE

Esej o noći (<https://kritika-hdp.hr/esej-o-noci/>)

Marko Pogačar

O(KO) KNJIŽEVNOSTI

Zvali su ga Propanuće Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)

Pablo Srdanović

RAZGOVOR

JOSIP ČEKOLJ: U hrvatskoj stvarnosti ne postoje stroge granice između ruralne i urbane kulture (<https://kritika-hdp.hr/josip-cekolj-u-hrvatskoj-stvarnosti-ne-postoje-stroge-granice-između-ruralne-i-urbane-kulture/>)

Monika Herceg

RAZGOVOR

skupo plaća. Mnogo prije nego što će se oglasiti brojni njeni kolege, prije nego što će evropske države početi priznavati Palestinu, prije nego što će UEFA i Eurosong sazvati sastanke o diskvalifikaciji izraelskih predstavnika i prije nego što će pojam genocida ući u svakodnevnu upotrebu srednjostrujaških medija, Bastašić je spremno pustila niz vodu svoje buduće njemačke prijevode, gostovanja i stipendije, žrtvujući karijeru na golemom tržištu kako bi javno i glasno govorila ono što misli. Aktivnost na društvenim mrežama samo je dio tog angažmana. A s obzirom na to da autoričin profil na Instagramu prate skoro 44 hiljade korisnika, aktivnost nije bez odjeka.

Nisu pritom sve njene objave aktivističke. Nađu se tu uobičajene najave književnih večeri i promocija, ali i privatne fotografije – Lana kad je bila mala, Lana sa slatkim cukama, Lana jaše konja – pri čemu je jedna posebno zanimljiva. Na njoj buduća spisateljica, tada još djevojčica, sjedi za jednim od onih gigantskih kompjutera iz devedesetih i programira nešto u DOS-u. Prava generacijska iskaznica: rođena sredinom osamdesetih, Bastašić nije odrastala uronjena u ekrane kao što su odrastale *digital native* generacije nakon nje, ali joj ekrani nisu posve strani. Zato se i na mrežama snalazi kao doma.

Možda će se, doduše, naći neki čitalac ili čitateljica da se zapita je li Bastašić doma i u ovom tekstu, pošto je on posvećen domaćim piscima na društvenim mrežama, a ona nije hrvatska spisateljica. Mada, s druge strane, kao da jest: ovdje je živjela i radila, govori ovaj jezik i piše na njemu, tu joj izlaze knjige, odavde je stjecala književne kontakte i utjecaje, baš kao što ih je stjecala u Bosni, Španjolskoj, Srbiji, Njemačkoj... Bastašić je jedna od onih rubnih književnih pojava koje lakoćom prelaze naizgled čvrste i stabilne granice nacionalnih književnosti, dovodeći ih pritom u pitanje. A da su te granice mnogo poroznije nego što djeluju u antologijama i povijesnim pregledima, na fakultetskim odsjecima i u osnovnoškolskim udžbenicima, to je činjenica koju su društvene mreže samo dodatno naglasile. Književna imena i tekstovi, zahvaljujući njima, cirkuliraju na međusobno razgraničenim književnim prostorima lakše nego ikada ranije i bolje vam je da se s tim što prije pomirite, jer vas već u nastavku ovog teksta ionako čeka...

Nađu se tu uobičajene najave književnih večeri i promocija, ali i privatne fotografije – Lana kad je bila mala, Lana sa slatkim cukama, Lana jaše konja – pri čemu je jedna posebno zanimljiva. Na njoj buduća spisateljica, tada još djevojčica, sjedi za jednim od onih gigantskih kompjutera iz devedesetih i programira nešto u DOS-u. Prava generacijska iskaznica

TOMISLAV MEDAK: Ne zazirati od tehnologije (<https://kritika-hdp.hr/tomislav-medak-ne-zazirati-od-tehnologije/>)

Filip Kučeković

KRITIKA

PROZA

Poetika esencijalnog (<https://kritika-hdp.hr/poetika-esencijalnog/>)

Tea Sesar

Radmila Petrović: atipična zoomerica

Nakon Gavrana, rođenog početkom šezdesetih, i Bastašić, rođene osamdesetih, evo nam i jednog književnog djeteta slupanih devedesetih. Iz svoje generacije, međutim, užička pjesnikinja se izdvaja time što se na Instagramu pojavila (<https://www.instagram.com/radmila.petrovic.poet/?hl=en>) tek prije tri godine i to, prema vlastitim riječima (<https://www.vijesti.me/vijesti/kultura/615427/petrovic-vjerovala-sam-u-snagu-svoje-poezije>), iz pukog kompromisa: „Napravila sam kompromis sa samom sobom i otvorila Instagram jer mi je bio potreban za povezivanje sa drugim umjetnicima i najavu čitanja. Da mi nije bio potreban u te

svrhe, ne bih ga vjerovatno nikad otvorila. Ali prosto to je jedno novo, potentno tržište.“ Ovo je prilično neobično i zato što je Petrović postala regionalni književni fenomen dobrim dijelom zahvaljujući mrežama, gdje su se naširoko šerali njeni stihovi i ona poznata fotografija na kojoj autorica pozira sjedeći na traktoru. Zahvaljujući mrežama tako je moguće i to da ona danas kod nas ima vjernu čitalačku publiku, gostuje na književnim događanjima i daje intervjue, iako joj u Hrvatskoj još uvijek nije objavljena nijedna knjiga. Ako nekom treba dodatni dokaz atavizma nacionalne književne kartografije u doba internetskog umrežavanja, eto ga.

Priča o kompromisnom pristanku na instagramsku samopromociju provlači se pritom kao lajtmotiv kroz brojne autoričine javne istupe. „Da imam novca za to, radije bih platila da neko drugi radi to u moje ime“, govori ona drugom prilikom (<https://nova.rs/kultura/radmila-petrovic-intervju/>): „Apsolutno se može bez ijedne društvene mreže, ali ako želite da budete uspješniji u pojedinim poljima, da ljudi vide vaš rad, društvene mreže su koristan alat.“ Za tom se pričom provlači i njeno inzistiranje na društvenim mrežama kao „tržištu“ po čijim pravilima morate igrati ako želite da vaš književni rad dopre do publike. Radmila Petrović je, inače, diplomirana ekonomistkinja, pa pretpostavljamo da, pričajući o tržištu, zna o čemu govori. Na širem planu bilo bi to novo medijsko tržište koje istiskuje tradicionalne medije, otimajući im publiku koja se sve više informira preko Facebooka ili TikToka, ali i oglašivačke prihode od kojih su ti mediji živjeli. S gubitkom prihoda od oglašavanja gube se i novinarska mjesta, a negdje u književnom zakutku tako preokrojene javnosti posao koji su nekada obavljali profesionalni novinari – najave promocija, izvještaji s književnih večeri i tome slično – sada

preuzimaju sami autori. Prisiljeni da, htjeli to ili ne, postanu sami svoji PR-menadžeri. Što im opet, s druge strane, daje šansu da sa svojom publikom komuniciraju izravno i da svoj imidž u javnosti kuriraju samostalno.

Ili, kako će sve ovo sažeti Radmila Petrović: „Pozitivno je to povezivanje, negativno je što tamo dobijam gomilu infomacija koje mi nisu potrebne i koje ne želim da znam. Društvene mreže, znamo svi kakva je to igra i imamo svoje razloge zašto je i dalje igramo.“

Među razlozima je, rekosmo, i taj što pjesme Radmile Petrović danas čitamo u Hrvatskoj, pa za kraj vrijedi čuti šta jedna diplomirana ekonomistkinja kaže o upornom ignoriranju njenih knjiga kod izdavača s ove strane Bajakova: „Činjenica da zbirka koja je u Srbiji prodana u više od 7.000 primeraka (riječ je o zbirci *Moja mama zna šta se dešava u gradovima*, a ukupna naklada autoričinih zbirki pjesama prešla je u međuvremenu 15 hiljada primjeraka, op.a.) nije objavljena u susednoj Hrvatskoj, po meni je samo pokazatelj lošeg preduzetništva ili možda, nažalost, i nekog oblika zatvorenosti.“ Eh da, kod nas će se o kulturnom tržištu i nakladničkom poduzetništvu govoriti sve dok poduzetništvo ne zaprijeti da premosti granice književnih scena iz regije, ali taj paradoks je ipak tema za neku drugu, širu pripovijest. Društvene mreže, sa svojim boljim i lošijim stranama, barem su pomogle da paradoks vidimo jasnije.

*** Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.**

Boris Postnikov (1979.) radi kao novinar u tjedniku *Novosti* i urednik portala *Kritika-HDP*.

agencija za elektroničke medije (<https://kritika-hdp.hr/tag/agencija-za-elektronicke-medije/>)

boris postnikov (<https://kritika-hdp.hr/tag/boris-postnikov/>)

društvene mreže (<https://kritika-hdp.hr/tag/drustvene-mreze/>)

facebook (<https://kritika-hdp.hr/tag/facebook/>) instagram (<https://kritika-hdp.hr/tag/instagram/>)

lana bastašić (<https://kritika-hdp.hr/tag/lana-bastasic/>)

miro gavran (<https://kritika-hdp.hr/tag/miro-gavran/>)

radmila petrović (<https://kritika-hdp.hr/tag/radmila-petrovic/>) Tema (<https://kritika-hdp.hr/tag/tema/>)

**Zvali su ga Propanuće
Mora (<https://kritika-hdp.hr/zvali-su-ga-propanuce-mora/>)**

Pablo Srdanović

**Književna kritika
protiv algoritama
(<https://kritika-hdp.hr/knjizevna-kritika-protiv-algoritama/>)**

**Spaljena zemlja: s onu
stranu digitalnog
doba, prema
postkapitalističkom
svijetu
(<https://kritika-hdp.hr/spaljena-zemlja-s-onu-stranu->**

[Impressum](#) | [Politika zaštite privatnosti](#) | [Uvjeti korištenja](#) | [Kontakt](#)

© 2020. Hrvatsko društvo pisaca. Sva prava pridržana.

Made with ♥ by SKROZ